

MÓDSZERTANI FUTÁR

Katolikus
Módszertani
Központ

Lelki morzsák - „Mert gyermek születik, fiú adatik nekünk” (Iz 9,5)

Jézus születésének története Szent Lukács evangélista tollából nagy ünnepélyességgel hangzik fel, talán így is utalva arra, hogy **a világ valódi ura** nem a császár, hanem **a gyermek**, akit az anyja pólyába takar és jászolba fektet. Ez az esemény beteljesedése annak az ígéretnek, amit Mária az angyaltól hall: „Gyermekeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni. Nagy lesz ő és a Magasságbeli Fiának fogják hívni” (Lk 1,31-32). El lehet képzelni, hogy Mária milyen nagy szeretettel várta gyermekét, erre utal Lukács kifejezése: **„pólyába takarta...”**. De ennek a mondatnak folytatása is van „...és jászolba fektette”, mert nem kaptak helyet a szálason.

Mária örült ama ígéret beteljesedésének, amelyre Izrael is évszázadok óta várt, hogy Isten kilép a rejtettségéből, megmutatja arcát és feltárja szívét, hogy ezáltal a világ valódi átalakulásának a folyamatát hozza el. De ahogy akkor, úgy ma is jellemző, hogy Isten nem kap helyet minden házban. Mert ahol az ember saját maga felé fordul, ott ön-

magával akar betölteni minden helyet és kitölteni minden időt úgy, hogy nem jut hely mások számára.

Az evangéliumi beszámoló azonban nem marad meg ennél a szomorú képnél. Nem az elutasításé az utolsó szó. Lukács felsorol olyan személyeket, akik **őszintén várták** az ígéret beteljesedését. Ott van Mária az anyai szeretetével, József a hűségével, a pásztorok pedig a virrasztó magatartásukkal. Vannak mások is, akik felkelnek és elmennek, hogy a jászolnál **imádják az isteni gyermeket**, hogy aztán az istállóból kilépve elinduljon az a folyamat, amely egyedül képes megújítani a világot.

A karácsonyi elbeszélés minket is erre hív. Hogy elinduljunk a jászolhoz. Hogy leboruljunk és imádjuk Istent, aki jelen van ebben az újszülött gyermekben. Imádni pedig annyit jelent, mint megnyitni a világot a szépség, a jóság és az igazság számára úgy, hogy előbb a szívünkbe engedjük belépni az Örökkévalót. Erre hív bennünket **a karácsonyi üzenet**. Erre készülünk mi is!

Szakmai szabályzók

2021. november

A szakmai szabályzók teljes terjedelemben elérhetők a www.szeretetszolgalat.hu honlapon is, a Módszertan – [Aktuális jogszabályok](#), valamint a [Módszertani anyagok fül](#) alatt.

A Kormány 612/2021. (XI. 8.) Korm. rendelete a munkahelyek koronavírus elleni védelméről szóló 598/2021. (X. 28.) Korm. rendelet módosításáról (Forrás: Magyar Közlöny 201. száma; Megjelent: 2021.11.08.)

Az 598/2021. (X.28.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében a „cégek és vállalkozások” szövegrész helyébe a „cégek, vállalkozások és intézmények” szöveg kerül, ezzel is pontosítva a nem állami vagy önkormányzati fenntartású intézmények

e rendelet hatálya alá való tartozását.

A Kormány 637/2021. (XI.18.) Korm. rendelete a koronavírus elleni védőoltás kötelező igénybevételéről szóló 449/2021. (VII.29.) Korm. rendelet módosításáról (Forrás: Magyar Közlöny 209. száma; Megjelent: 2021.11.18.)

A módosítás alapján a 449/2021. (VII.29.) Korm. rendelet 1.§ (b) pontja kiegészül azzal, hogy többek között a bentlakásos szociális vagy gyermekvédelmi intézményben szervezett egészségügyi ellátás keretében sem hozható létre jogviszony, olyan egészségügyi tevékenységet végző személlyel, aki az **emlékeztető védőoltást** nem vette fel.

A már foglalkoztatottak esetében, két módon rendelkezik:

Az emlékeztető védőoltást –

- az egydózisú oltóanyag esetén az első dózist –, kétdózisú oltóanyag esetén a második dózist követő **180 napon belül** köteles felvenni;
- ha az egydózisú oltóanyag esetén az első dózistól –, kétdózisú oltóanyag esetén a második dózistól számítva már a 180 nap eltelt (a módosító rendelet hatálybalépésekor), úgy **2021. december 10.** napjáig köteles felvenni és igazolni.
- A védőoltás alóli felmentésnek és elmulasztásának szabályozása nem változott.

A Nemzeti Népegészségügyi Központ 67883-1/2021/ JIF iktatószámú körlevele a szociális intézménybe történő felvétel, visszavétel, átvétel szabályairól (Forrás: www.szocialisportal.hu; Megjelent: 2021.11.23.)

A körlevél tartalmazza – a korábban megjelent NNK Eljárásrendben (Hivatalos Értesítő 52. szám) nem érintett

esetekben – az ellátottak felvételének, visszavételének, átvételének részletes szabályait.

Kiemelten:

- az intézménybe **új gondozott felvételének szabályait** (saját otthonából, egészségügyi intézményből, másik szociális intézményből);
- fennálló ellátotti jogviszony esetén **48 óránál rövidebb eltávozás**, valamint a **48 óránál hosszabb eltávozás** esetén a visszaérkezéskor szükséges teendőket;
- fennálló ellátotti jogviszony esetén a **fekvőbeteg ellátó intézményben történő ápolást követően** a visszavétel feltételeit.

2021. november 30-án megjelent a Magyar Közlöny 2021. évi 217. számában a Kormány **647/2021. (XI. 30.) Korm. rendelete a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény hatálybalépésére tekintettel egyes törvények eltérő alkalmazásáról.** (10. oldal)

Életvitel tanács / Egészség rovat

Egészségügyi dokumentációk

Ellátottjaink, rokonaink, és mi, a segítő szakma tevékeny résztvevői is birtokosaivá válhatunk egy-egy egészségügyi dokumentációnak, úgymint **ambulánslap, zárójelentés.**

Betegségeink, vizsgálataink eredménye kézzel foghatóvá válik papír alapon is. Nagyon gyakran találkozunk munkánk során azzal, hogy klienseink, gondozottjaink a kezünkbe adva az ambuláns lapot, vagy a zárójelentést, **megkérik bennünket**, hogy értelmezzük azt, illetve mondjuk el számukra, hogy mit tartalmaznak.

Az ambuláns lapok, zárójelentések keletkezését, tartalmát,

formáját, megőrzésére vonatkozó irányelveket **jogszabályok** határozzák meg. Ezek a jogszabályok például Magyarország Alaptörvénye, Az információs önrendelkezési jogról, és az információ szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény, és Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezelésének kérdéseiről szóló 62/1997. (XII.21.) NM rendelet.

Ahhoz, hogy mi magunk is segítséget adhassunk ilyen megkeresések esetén, szeretnénk **néhány hasznos, praktikus ötletet adni** arra vonatkozóan, hogy a zárójelentésnek, ambuláns lapnak mit kell tartalmaznia, az kinek szól, és mi vonatkozik a megőrzés szabályaira, illetve az orvosi titok kifejezés mit jelent.

Főszabály, hogy az egészségügyi dokumentációt 30 évig kell **megőrizni** (a kibocsátónak), a zárójelentéseket pedig legalább 50 évig meg kell őrizni.

A zárójelentésnek és ambuláns lapnak **kötelezően tartalmaznia** kell:

- az ellátó intézmény, a **keletkezés helyének** megnevezését, elérhetőségét, az osztály, vagy szakrendelő pontos nevét (ezen a helyen fellelhető lesz a keletkezett dokumentum, akár másolat igénylése is megtörténhet),
- a beteg **személyes adatait**, azonosítóit,
- a felvétel és az ellátás végét jelző **időpontot**,
- tartalmazza az anamnézist, vagyis a **kórelőzményt**, kórtörténetet: ez egy zárójelentés esetében általánosan is, az ambuláns lapon pedig elsősorban az adott szakterületre vonatkozóan; az anamnézis felvétele során az orvos célja a beteg kórtörténetének, valamint jelen pa-

naszainak megismerése és rögzítése,

- a **gyógyszerérzékenység**re vonatkozó bejegyzést,
- a **jelen panaszt**, vagy a vizsgálat célját - elsősorban az ambuláns lapon,
- az alkalmazott vizsgálatot/vizsgálatokat, beavatkozásokat eredménnyel együtt, az alkalmazott gyógyszeres terápiát,
- a felállított **diagnózist** a Betegségek Nemzetközi Osztályozása szerinti kóddal, illetve szövegesen is,
- az **epikrízist**: a kórtörténet írásos rövid összefoglalását; az epikrízisben az orvos összefoglalja a betegséget és az alkalmazott gyógyítást, terápiás javaslatot ad és gyógyszereket javasol a beteg részére, előírja a szükséges életmódot és diétát (amennyiben szükséges), meghatározza a szükséges további orvosi ellenőrzéseket, kezeléseket, felhívja a beteg figyelmét esetleges betegségével kapcsolatos ismeretekre,
- valamint tartalmazza a dokumentum **létrehozójának nevét, beosztását**, pecsétjét, zárójelentés esetén az osztály bélyegzőlenyomatával, és az osztályvezető aláírásával is kiegészül.

A zárójelentés/ambuláns lap **levél** a kezelést, ellátást folytató további orvos/**orvosok számára**, valamint **tájékoztatja a beteget** a lezajlott betegségről, elvégzett beavatkozásokról, vizsgálatokról, azok eredményéről, illetve a terápiás javaslatokról.

Ezért elvárható, hogy a latin kifejezések minimális mennyiségben forduljanak elő a zárójelentésben, illetve az ambuláns lapokon, tehát a betegségek megnevezését és az alkalmazott kezelést **közérthetően, magyarul** is tartalmaznia kell.

A zárójelentésekben, ambuláns lapokon található információ megismerésére **felhatalmaz az ellátott** minket azáltal, hogy kezünkbe adja azt, és kéri, hogy segítsünk tájékozódni benne. Egészségügyi végzettség esetén feltehetően többet értünk az ott leírtakból, mint gondozottunk, de amennyiben kétség, kérdés merül fel bennünk, ne forduljunk a jól bevált „google” barátunkhoz, hiszen tévedéshez, és bizonytalansághoz vezethet, mely nem vet ránk túl jó fényt.

Nagyon kényes, és veszélyes terület, ha felvállaljuk a segítségnyújtást ebben a témában, hiszen amennyiben a kezelőorvos nem tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének, mely szerint a betegséget, annak kimenetelét, a terápiás javaslatokat, annak kockázatait nem megfelelően közölte a pácienssel, előfordulhat, hogy óvatlanságunk következményeként tőlünk nyeri el ezt a tudást. Ezért javasolt mindenkor **tájékozódni** arról, hogy gondozottunk milyen **információk** birtokosa, és ezt a kérést/kérdést a kezelőorvosra bízni.

Ne feledjük, hogy kliensünk, gondozottunk egészségügyi állapotára vonatkozó információ birtokában állunk minden esetben munkánk során, ami az orvosi **titoktartásra kötelez minket** is.

Az **orvosi titok** nevével ellentétben nem az orvosnak, hanem a beteg titka, ezért azzal ő jogosult rendelkezni, melyet tiszteletben kell tartanunk, ha megajándékoztak a bizalmukkal.

Módszertani kitekintő

Közösségi programmal várta a Katolikus Módszertani Központ a szakmai tapasztalatcserére és lelki napra vágyókat november 24-én. Ezúttal a szociális intézményekben dolgozó terápiás munkatársakat szólítottuk meg, ezzel elindítva célcsoport specifikus rendezvényeink sorát. A meghívás nagy érdeklődést váltott ki, a helyszín befogadóképességéhez igazodva csaknem hatvanan jöttek el az ország különböző intézményeiből. A megjelenteket köszöntötte dr. Vajda Norbert, a Katolikus Szeretetszolgálat főigazgatója.

Johann Gyula mentálhigiénés szakember, evangélikus lelkész köszöntőjében kiemelte: az elhúzódó pandémiás helyzet miatt a szokottnál is feszültebb helyzet alakulhatott ki. A továbblépés útjait nem lehet kollektíven keresni, hanem mindenkinek magának kell megtalálni azt. „A betonból kinőtt virág nem életszerű. ... Az, hogy ki mit gondol egy-egy helyzetről, az mindenkinek személyes, egyedi, mindenkinél más. Ahol fontosak vagyunk egymás számára, ott élet születik. Ezt adjuk át egymásnak” - emelte ki a szakember.

A nap során a résztvevők segítséget kaptak ahhoz, hogy

áttekintsék személyes és szakmai életútjukat abból a szempontból, hogy hol tapasztalták meg az áldásokat és kegyelmi ajándékokat, amiket Istentől vagy egymástól kaptak. Ezen kívül a sikerekre és a kudarcokra is reflektálhattak a résztvevők. A páros gyakorlat az emmauszi tanít-

ványok kereső, egymást türelmesen meghallgató példája nyomán bontakozott ki.

A szakmai és lelki nap második felében csoportos megbeszéléseken lehetőség nyílt egymás spirituális és szakmai tapasztalatainak megosztására, amiből kölcsönösen tanulhattunk egymástól. Terápiás munkatársként mindenki egy nagy munka- és életközösség tagja. Egy közösségen belül mindenki megüt egy hangot, mindenkinek megvan a saját hangja. A kérdés az, hogy „szólózni” szeretnénk vagy képesek vagyunk hinni abban, hogy egy nagy „zenekar” tagjai vagyunk, amelyben minden hangra szükség van a megfelelő helyen és megfelelő időben. A segítőnek is szüksége van segítségre. Hol és kik azok az emberek, akikre számíthatok, akik a segítőt is megtartják? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kereshették közösen a válaszokat a résztvevők.

A szakmai és lelki nap jó hangulatban telt, már a helyszínen is sok pozitív visszajelzést kaptunk. Mindezt és hogy ilyen sokan eljöttek hálás szívvel köszönjük!

Mentálhigiénés Kalauz

A segítő kapcsolat néhány erkölcsileg fontos szempontja (2)

A személy autonómiája tiszteletének elve

Az autonómia önrendelkezési jogot jelent, így a **tiszteletben tartás** elve, a másik ember autonómiájának figyelembevételét követeli meg. Esetünkben ez azt jelenti, hogy a segítő egyenrangú viszony kialakítására törekedjen a segítségre szoruló személlyel. Mivel helyzetük – mit korábban láttuk – hatalom, kiszolgáltatottság tekintetében aszimmetrikus, ezért törekedni kell a segítségre szoruló személy **kiszolgáltatottságának csökkentésére**. Ez sok esetben információk átadásával történik: el kell mondani a segítségre szoruló személynek, hogy a segítségnek milyen módjai lehetségesek az ő esetében, melyik milyen előnyökkel, hátrányokkal jár. A segítségre szorulót nem szabad becsapni, félrevezetni. A segítő ne keltse a szakértelem, a hozzáértés látszatát olyan területen, amelyhez

nem ért, ne mutassa nagyobbak a tudását, hozzáértését, mint amilyen.

Az információ általában hatalom. Az információ megosztása a hatalom megosztása, visszatartása pedig a hatalom monopolizálása. Ezért a segítségre szoruló személy informálásával csökkentjük kiszolgáltatottságát, s így hatalmat adunk sorsa irányításához. A segítő-kliens viszonyban tehát a segített **autonómiájának növelése**, kiszolgáltatottságának mérséklése a cél.

A személy autonómiájának a tisztelete magába foglalja a másik ember méltóságának feltétlen tiszteletét. Minden ember egyenlő méltósággal rendelkezik pusztán azért mert ember, függetlenül konkrét tulajdonságaitól. Így **mindenkit egyenlő tisztelet illet meg** – betegségtől, helyzetétől függetlenül.

(A témát lásd bővebben: Kovács József: A segítő kapcsolat etikai vonatkozásai, in Embertárs 2007/1.)